

TV 3: Písek – Malé Nepodřice – Kestřany – Sudoměř

11–14 km

v návaznosti na V 2

Doprava

- jako u V 2
- autobus: Písek – Malé Nepodřice / Velké Nepodřice
- vlak: Sudoměř – Ražice – Písek

Popis trasy

Již od lávky přes Otavu u městského ostrova máme **modrou značku**. Kolem plovárny dojdeme až na rozcestník s červenou značkou. Dále jdeme lesem. Po vyjití z lesa budeme mít po pravé straně ves Malé Nepodřice.

Do Malých Nepodřic můžeme případně dojet i linkovým autobusem. Přes ves dojdeme k jihovýchodnímu okraji obce a zde se setkáme s modrou značkou.

U rybníka Včalovna, na mapě s názvem Čalovna, nás překvapí, že rybník je bez rákosu, a není proto vyhledáván ptactvem. Na hrázích rybníka kolem stavidla roste zajímavá rostlina locika kompasová. Její rozeklané listy ve svislé rovině jsou položeny od severu na jih. Pro kontrolu vrch Kamýk s *rozhlednou* (530 m) je odtud přesně na severozápad. Po 300 m vyjdeme z lesa Ohrazenice. Dříve zde byly jen louky a menší rybníky, což dokazují zbytky hrázi některé i se stromořadím. Louky sloužili pro pastvu ovcí a tomu odpovídá i vyvýšené místo s názvem Na Ovčíně (dříve Červený ovčín).

K Ovčínu můžeme dojít také od Velkých Nepodřic. Některé autobusové spoje vynechávají Malé Nepodřice a jedou přes Oldřichov a Velké Nepodřice. Autobusem dojedeme na křižovatku silnice od Velkých Nepodřic se silnicí Písek – Dobev – Strakonice. Po vystoupení z autobusu přejdeme silnici a přímo přejdeme na neznačenou silničku, která po chvíli zabočuje doprava. My však půjdeme přímo vlevo po polní cestě, z které budeme mít výhledy do okolí. Po projití lesem Ohrazenice s mohylami dojdeme na modrou značku, a tak k Ovčínu (*pozn.: Dnes se zde nachází golfové hřiště.*).

Z Ovčina jsou výhledy směrem jižním. Na obzoru se nám objeví táhlý hřeben s vrcholy od leva: Hrad zvaný též Skočický vrch (667 m), Knížecí kámen (630 m) a Radovec (635 m). Na jihovýchodě se objeví věž kostela v Putimi a lesní komplex Hůrky. jižním směrem pod námi jsou Kestřany. Jihozápadně (vpravo) lze zahlédnout Čejetice. Až sem zasahovalo v třetihorách sladkovodní jezero, o němž se později zmíníme. Krajina před námi má však jednu současnou zvláštnost. Je to nejteplejší místo v jižních Čechách. Je zde nejvíce slunečních dní v roce a kolem Kestřan spadne průměrně jen třetina srážek než na Šumavě (509 mm).

Cestou od Ovčina sejdem po svahu k Velkému Potočnému rybníku. Rybník je prohlášen za přírodní památku. Klenutý mostek přes odpadní struhu rybníka vytesaný ve skále je stará stavební památka. Na východním okraji břehu lze vidět porost rákosí, naší největší trávu. Od rybníka podél břehu potoka dojdeme po silnici kolem sportovního hřiště do obce Kestřany. Na hrázi bývalého rybníka stojí výklenková kaplička. Od hřiště je nejhezčí pohled na kestřanské tvrze s hradbami a baštami.

Z Ovčina do Kestřan nemusíme pokračovat po modré značce. Sestoupíme vlevo po neznačené silničce, je to kratší cesta. Na levé straně mineme rybník Ovčín. Kolem hřbitova dojdeme na silnici z Písku a po ní kolem hřiště do vsi. Zde se setkáme s modrou značkou.

Hranolovitá dvoupatrová stavba s hradební zdí s kruhovou baštou je Dolní tvrz. Druhá tvrz, zvaná jako Horní, má dvě hranolové věže a kruhovou baštu. V Kestřanech byla ještě třetí tvrz, která byla zbořena a na jejím místě v r. 1651 byl postaven barokní dvoupatrový zámek. V těsné blízkosti zámku stojí kostel sv. Kateřiny s dvoupatrovou věží. Farní budova byla postavena poměrně daleko od kostela na severním okraji vsi. Za ní je terasovitý hřbitov.

Z Kestřan nás vede modrá značka po silnici k mostu přes Otavu do Lhoty u Kestřan. Lhota se původně nazývala Katova Lhota a pochází ze 13. století. Na pastvině nalevo od silnice před mostem bývaly malé kopečky „sejpy“ nebo „hrúbata“ zbytky po dávném rýžování zlata. Před mostem na břehu Otavy je kestřanská Kalvárie. Je to vysoká kaple do tří stran otevřená, která je zobrazená na četných plátnech Vincence Beneše. Je v nedobrému stavu. Asi 200 m pod mostem je na pravém břehu příhodné místo ke koupání. Na dně řeky bylo možno objevit sladkovodní houbu. V hlinitém břehu mívá hnízdo ledňáček říční, kterého zde objevíte spíše v zimě. Místní květina jako divizna velkokvětá, máčka ladní odpovídá tomu, že jsme v nejteplejším místě jižních Čech. Po novém železobetonovém mostě přejdeme do Lhoty u Kestřan.

TURISTICKÝ VÝLET TV 3

Za Lhotou na křižovatce polních cest se setkáme se zelenou pásovou značkou. Odbočíme doprava k rybníku Velký Markovec. Překvapí nás, že na okolních polích je veliké množství ohlazených oblázků. Je to pozůstatek dna řeky, ale především sladkovodního jezera. Otava měnila v průběhu tisíců let své řečiště, přitom strhávala břehy a jinde zas vytvářela nánosy. V době třetihorní mezi Kestřany, Putimí a Ražicemi v prohloubené parovině vznikly terasy složené z písku a jílu. Část vody jezera odvedla Otava. U rybníka v bahně se objevují listy rostoucí z nažloutlého oddenku puškvorce obecného, který je pokládán za léčivou rostlinu. Puškvorec byl dovezen z Turecka ve dvou exemplářích, ale brzy se rozšířil po celé střední Evropě. Podobně tomu bylo i s bobříkem pižmovým – ondatrou, která po vysazení v roce 1905 na panství v Dobříši v několika dvojicích se brzy se ve velkém rozšířila nejen do jižních Čech, ale i do střední Evropy. Na rybnících bývala k vidění.

Od rybníka polní cestou dojdeme na silnici před Sudoměř. Doporučujeme odtud udělat si malou odbočku vpravo podél potoka k Otavě. Z břehu u ústí potoka je krásný pohled na peřeje v korytě řeky. Do r. 1934 táhli tudy na šumavské trdliště lososi. Vrátime se zpět na silnici a po modré značce dojdeme kolem železniční zastávky, kde násep trati rozdělil rybník Potočný, až k hrázi rybníka Markovec a na palouk s mohutnou sochou Jana Žižky z Trocnova mezi rybníky Prostředním a Škaredým. Zde došlo 25. března 1420 k prvému a vítěznému střetnutí malého husitského houfu se železnými pány katolické strany. Po prohlédnutí bojiště se vrátíme stejnou cestou na nádraží k vlaku z Ražic a Písku.

Popis míst

Kestřany – Dnešní název Kestřany vznikl z původního Kystřany, to jest ves lidí Kystrových (z osobního jména Kystra), které se časem změnilo na Kestřany.

Návrší kolem levého břehu řeky Otavy bylo osídleno již ve střední době kamenné. Na návrší Štrombach u severního okraje vsi se pohřbívalo v mladší době bronzové. V blízkosti dnešní obce v lese Vlčice se dochovaly velké sejpy po rýžování zlata Kelty. Podle archeologických nálezů byla obec založena již ve 13. století. Jako feudální sídlo se Kestřany objevují v písemných dokladech až k r. 1315. V době předhusitské se Kestřany připomínají jako majetek vladyckého rodu Kestřanských z Kestřan, který po získání Údraže se rozdělil na Kestřanské z Kestřan a Kestřanské z Údraže. Souviselo to se vznikem Horní tvrze. K ní přibyla Dolní tvrz zvaná též Barochovská a třetí tvrz později přestavěna v zámek. Roku 1452 došlo u Kestřan k důležité události. Toho roku, kdy po svém zvolení za správce země Jiří z Poděbrad začal v zemi upevňovat právní řád, vypravil se vojensky proti vzdorujícímu Táboru a Písku. Po sjednání dohody s Táborem přitáhl Jiřík s vojskem 15. září 1452 ke Kestřanům. Písečtí po příkladu Tábora se podřídili Jiřímu a pražské vládě. Roku 1491 získal koupí Horní i Dolní tvrz zvíkovský pan Jindřich ze Švamberka. Následujícího roku koupil i zbývající třetí tvrz. Celé panství kestřanské a zvláště tvrze, stejně jako celé jižní Písecko bylo těžce postiženo v letech 1619 a 1620 při obléhání Písku císařskými, zvláště od bavorské armády. Roku 1651 dala pravnučka Jana Viléma ze Švamberka, provdaná za hraběte z Paaru, na místě zbořené třetí tvrze postavit honosný barokní zámek, s módní sallou terénou v přízemí. Roku 1700 přešlo celé panství koupí v držení Schwarzenberků. Soubor dvou tvrzí a zámku jsou unikátní památkou v Čechách.

Ze silnice od kostela vstoupíme do areálu tvrzí vchodem vedle zámku. Zámek je však ve špatném stavu a je uzavřen. Stojí na místě třetí tvrze, která zde stála kolem roku 1490, kdy si mezi sebou rozdělili bratři Jan a Vojslav z Kestřan nejen tvrz, ale i část vesnice. Příkop třetí tvrze byl napájen strouhou přirozeným spádem z Horní tvrze. Nelze vyloučit, že součástí třetí tvrze byly budovy na pravé straně, kde jsou dnes vrata od návsi a kostela. Zde stála průjezdní budova, která je dnes již zbořena. Na tuto budovu navazovalo dále dosud stojící renesanční stavení bývalé švamberské pivovarské sladovny. Pivovar byl v Dolní tvrzí. Tento východní blok uzavíraly stáje z doby švamberské výstavby. Zámek byl stavěn po roce 1651, kdy tvrze i s vesnicemi zdědila Františka Polixena dcera posledního Švamberka Jana Viléma. Františka se provdala za hraběte Paara a začala přestavovat tvrz na zámek.

Po vstupu do areálu budeme mít po pravé straně vrata ze vzpomenuté průjezdní budovy a sladovnu. Dále po pravé straně budeme mít stavebně mladší Dolní tvrz a přímo proti nám Horní tvrz. Na levé straně jsou hospodářské budovy, kde byl i lihovar.

Do Horní tvrze se vstupuje po bývalém padacím mostě, po pravé straně se zřetelným příkopem.

V 18. století byl přebudován strmý mostový nájezd průkopem. Jádrem Horní tvrze je budova tzv.

„purkrabství“, situovaná uprostřed nádvoří. Je to nejstarší část tvrze postavena na sklonku rané gotiky v období Václava II. V předhusitské době došlo k výstavbě dvou obytných věží, které kolem dokola byly spojeny kamennou hradbou a na severním nároží byla postavena oblá obranná věžička, která měla chránit studnu. Celý dvůr byl vydlážděn dlažbou plochými kameny, které byly při archeologickém průzkumu nalezeny v hloubce 40 cm pod dnešním povrchem. V roce 1988 byla prozkoumána studna. Studna při průzkumu byla 9,75 m hluboká a až ke dnu byla roubená lomovým kamenem. Od obytné věže na pravé straně k oblé věžičce jsou krakorce a ochozy. Takové krakorce měly být kolem vstupu k druhé obytné věži.

Informace byly sestaveny před r. 2000.

Omlouváme se za případné nesrovnalosti, používejte prosím aktuální mapy.

TURISTICKÝ VÝLET TV 3

Na levé obytné věži jsou z venku zřetelné dva prevety (středověký záchod arkýřového tvaru na krakorcích s přímým odpadem podél zdi k její patě). Od vstupu do tvrze po pravé straně je rozlehlý čelní palác, který navazuje na pravou obytnou věž s přilehlým křídlem a kaplí pod sklípkovou klenbou. Oválné okno již ze dvora nám sděluje, kde byla kaple. Tato výstavba byla provedena v pozdní gotické výstavbě za Švamberků (konec 15. / začátek 16. století). Čelní palác byl osvětlený pěti rozměrnými trojdílnými okny s příčky sestavenými z keramických pálených článků. Sklípkovitá klenba kaple sv. Máří Magdaleny s dvěma oltáříky byla poměrně zničena, kdy kaple s přilehlou místností se staly obydlím poklasného. Ten zde měl dokonce udírnu. Velký sál paláce byl reprezentativně zařízen. Inventární popis z r. 1574 konstatuje, že ve velkém sále bylo šest stolů, z nichž dva byly okrouhlé. Barokní přestavba rozdělila velký sál na tři byty s menšími okny. Horní tvrz má několik pěkných portálů od raně gotických až po renesanční. Na levé straně tvrze (severozápadní) byla užitková zahrada.

Dolní tvrz byla postavena v předhusitské době (jako obě obytné věže Horní tvrze). Nejstarší částí Dolní tvrze je třípatrové věžní jádro ohrazené asi jen dřevěným opevněním. Místo vchodu do tvrze mělo původně věžovou branku čtvercového půdorysu, přístupnou po stoupajícím mostku přes příkop. Podlaží obytné věže mělo trámové stropy. Dva prevetové arkýřky ústily patrně přímo nad původní příkop. Hradební obvod s východním křídlem (po pravé straně) a severozápadní s válcovou věžičkou bylo postaveno v době pohusitské – poděbradské. Pozdně gotické je obvodové zdivo čelného křídla, v němž zanikla uvedená starší branka.

Všechny obytné věže obou tvrzí měly hrázděné nástavby a ochozy, které byly snesené při výměně krovů v 18. století. Přístup ke tvrzím od západní strany (ze strany dnešních hospodářských budov) byl chráněn bažinatým terénem. Přístup ke tvrzím z této strany byl možný po 3 m široké haťové cestě ze silných klád, která byla nalezena v hloubce 2,5 m, při archeologickém průzkumu. V současné době jsou obě tvrze v soukromých rukách, probíhají zde rekonstrukční práce.

O kostele sv. Kateřiny nelze s určitostí tvrdit, že pochází z doby předhusitské. Spíše byl postaven v půdoryse kříže s presbytářem situovaným atypicky k severu v renesanci za Švamberků. Z vnitřního zařízení kostela je pozoruhodný oltář s obrazem sv. Kateřiny. Vynikající je barokní kazatelna s plastickými reliéfy evangelistů a ze dřeva řezaná křtitelnice s bohatým kantovým listovím. Za povšimnutí stojí i dva postranní oltáře sv. Josefa a sv. Jana. Škola v Kestřanech se připomíná až r. 1713. Připomeňme si ještě, že Jan Drda umístil do Kestřan děj svého fejetonu „Dvojí rybáři“.

V Kestřanech na Otavě se rýžovalo zlato. Velké sejpy po rýžování zlata se dochovaly v lese Vlčice. Jisté je, že zde rýžovali zlato Keltové, ale podle nalezených archeologických nálezů mohutné sejpy navrhli rýžovníci v 15. a 16. století. U Kestřan na řece Otavě v r. 1981 bylo provedeno pokusné rýžování. Byl použit splav, který se jen v drobném technickém vylepšení lišil od středověkého. Za den byl narýžován gram zlata. V Kestřanech se koná každý rok začátkem srpna koná tradiční soutěž v rýžování zlatinek. Kestřanská kaple – Zvláštnost stavby Kalvárie je dána dvěma volně stojícími pilíři v čelní straně a dvěma s nimi shodnými polopilíři při zadní straně a čtyřbokou jehlancovitou střechou, zakončenou lucernou. Uvnitř kaple na dřevěné tumbě (náhrobní kámen) stálo sousoší Krista na kříži, po stranách s Marií a Janem a kříž objímající Magdalena v životní velikosti. Na zadní straně kaple je málo čitelný nápis: „kaple tato byla vystavěna Léta Páně 1370, obnovena r. 1679, pak r. 1821 a posledně 1894.“ Lze vyslovit pochybnost o roce 1370. Barokní přestavba z r. 1679 setřela původní gotický ráz kavalerie. Lidová pověst vypráví, že kapli dal postavit jako dík za záchránění francouzský důstojník, který nesl poselství do Kestřan a byl pronásledován císařskými. Dojel až ke Lhotě, kde tehdy praly pradelny, které ho před pronásledovateli zachránily pod kupou prádla.

Malé Nepodřice – Ves, jedna z nejmladších osad na Písecku. Byla založena na tehdejším protivínském panství jako osada pro dřevaře a plavce vorů. Okolí Nepodřic bylo však osídleno podle archeologických nálezů od doby kamenné. Z doby bronzové byly nalezeny měděné slitky a bronzové šperky. V lese Ohraženice (za rybníkem Včalovnou) je skupina kamenných mohyl z doby halštatské.

Rybníkářství – příloha P 6

Sudoměř – jihovýchodně od vsi u soustavy rybníků Potočného, Markovce, Prostředního a Šilhavého došlo k památné bitvě husitů 25. března r. 1420. Jan Žižka musel opustit Plzeň a táhl s malým houfem asi 400 lidí včetně žen a dětí s vozy k Táboru. V oddíle byl i husitský hejtman Břeněk z Dolan a kněz Václav Koranda. Na Strakonicku byl sledován a stíhán vojskem maltézského velkopřevora Jindřicha z Hradce. Unikaje pronásledovatelům přebrodil Otavu a zamířil k Sudoměři. Zde se dozvěděl o dalším nepříteli, o královské jízdě císaře Zikmunda vedené mincmistrem Mikšem Divůčkem, který plnil husitský Písek. A tak se Žižka rozhodl postavit k obranné bitvě na hrázi mezi vypuštěným rybníkem Škaredým a protějším rybníkem Markovcem. Spojení pronásledovatelé napadli Žižkův oddíl nejen čelně, ale i přes vypuštěný rybník. Zatímco se o pevnou vozovou hradbu rozbíjely útoky panské jízdy, v bahně vypuštěného rybníka museli obrnění jezdci sesednout z koní a bojovat pěšky. Husitští bojovníci se bili statečně při vědomí, že bojují za věc spravedlivou. V náhle podvečerní mlze se Panské vojsko mezi sebou samo pobíjelo a muselo

Informace byly sestaveny před r. 2000.

Omlouváme se za případné nesrovnalosti, používejte prosím aktuální mapy.

TURISTICKÝ VÝLET TV 3

nakonec s velkou hanbou odtáhnout. V bitvě padl statečný hejtman Břeněk z Dolan. Strakonický velmistr utrpěl v boji zranění na noze, na něž potom v krátkém čase zemřel. Žižka ponechal raněné v okolních vsích a druhého dne se vydal na cestu k Táboru. Na paměť husitského vítězství byla v blízkosti bojiště postavena 16 m vysoká socha ze žulových kvádrů Jana Žižky z Trocnova podle návrhu akademického sochaře Jana Kodeta z roku 1920. V lesíku Bažantnice asi 1 km jihozápadně od pomníku stojí mohutný Žižkův dub. Po bitvě u Sudoměře byl tábořský hejtman Matěj Louda z Chlumčan ustanoven správcem města Písku, které pak dlouhou dobou zůstalo věrným kališnickým městem. Tyto události zobrazil M. Aleš na 2. obraze hotelu Otava v Písku, jak hejtman Matěj Louda vjíždí po kamenném mostě do Písku. Písecký hejtman je jednou z historických postav v posledním nedokončeném románu Aloise Jiráska „Husitský král“ připsaný Augustu Sedláčkovi. Vítěznou bitvu husitů u Sudoměře popisuje Fr. Homolka v historickém románu „Za odvetou“, Václav Kaplický v románu „Kraj kalicha“.

Sudoměřské rybníky si zaslouží pozornost i z hlediska přírodního. Po delší přestávce hnízdí zde opět husa velká. Všude na rybnících se setkáte s rackem chechtavým, který byl dříve považován za škůdce na rybím plůdku. Potravou racka je z 80 % hmyz. 1000 racků pohnou hladinu rybníka 395 kg hnojiva. 1 kg ptačího hnojiva zvýší přírůstek kapřího masa o 5 kg. Mezi racky se objeví i rybák obecný, který na hladinu do vody padne z výše jako kámen s křídly přitisknutými k trupu. Nejen na hrázi rybníka Markovec, ale i v blízkém okolí, jsou krásně vzrostlé duby.

Velký Potočný – rybník prohlášen jako přírodní památka má rozlohu 38,86 ha. Ohrožení a chránění jsou tyto ptáci v příbřežních porostech: husa velká, chřástal vodní, rákosník velký, potápka roháč, potápka černokrká, potápka malá a moták pochop. V břehových porostech stromů a keřů jsou to: žluva hajní a ťuhák obecný, a v borovém lese: výr velký. K rybníku přilétají během hnízdní sezóny za potravou: rybák obecný a čírka modrá. Během podzimního a jarního tahu se zde zastavují: vodouš rudonohý a orlovec říční. Chránění živočichové jsou: skokan zelený, ještěrka obecná, užovka obojková a veverka obecná.

